

Kokkolan ja entisen Karrelan kunnan alueella karstoja on valmistettu ansiokotiteollisuutena jo viime vuosisadalta lähtien monessa yrityksessä. Alueen vilkas nahkateollisuus on vaikuttanut tämän kotiteollisuushaaran syntyyn, sillä nahka on karstojen kallein raaka-aine.

Ingmar Brandt on Veljekset Indolan karstatehtaan nykyinen omistaja, enonsa työn jatkaja. Karstan valmistuksen hän on oppinut jo lapsena työskennellessään verstaassa. Veljekset Indolan tehtaan vaiheet alkoivat jo 1800-luvulla, jolloin Ingmar Brandtin isoisä Rickhard Indola ryhtyi taivuttelemaan karstapiikkejä valmistamallaan käsikäyttöisellä koneella. Siihen saakka oli alueen karstaverstaissa taivutettu piikit käsin. Indolan kone, joka taivutti 400 piikkiä minuutissa, merkitsi siis todellista mullistusta. Rickhard Indolasta tuli alueen kaikkien verstaiden alihankkija. Kokonaisten karstojen valmistuksen aloittivat hänen poikansa vuonna 1914. Veljekset Indolan karstatehdas on ainoa niistä kymmenistä Kokkolan seudulla toimineista karstaverstaista, joka edelleen jatkaa toimintaansa.

Karstojen valmistusvaiheet

Karstojen valmistus on vielä tänä päivänä tarkkaa käsityötä. Kysyntä on toistaiseksi niin pientä, ettei uusiin suuriin koneisiin kannata investoida, vaan Indo-

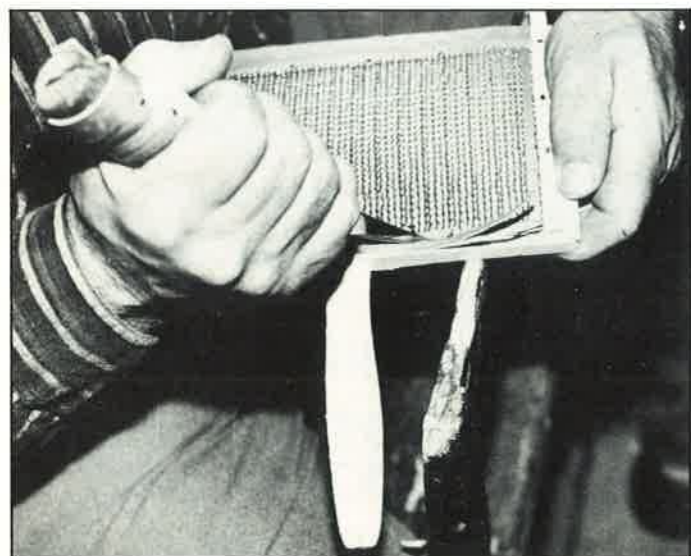
lan verstaassa käytetään pääasiassa samoja Rickhard Indolan 1800-luvulla valmistamia koneita.

Karstoihin käytetään kasvis-parkittua lampaannahkaa, joka leikataan puumallia ja nahkaveistä apuna käyttäen sopiviksi paloiksi. Leikattujen nahkapalojen nurjalle puolelle liimataan ruisjauholiimalla tukeva paperi. Liimatut nahat pidetään puristuksessa kolme tuntia, jonka jälkeen ne nostetaan katossa olevaan telineeseen kuivumaan. Kuivuminen kestää yhdeksänkymmenen päivää.

Kun nahat ovat kunnolla kuivuneet, niihin tehdään reiät koneella. Koneessa on yksi nahka kerrallaan ja siihen tulee riveittäin reikiä. Ennen vanhaan reiät tehtiin naskalilla, jopa haarukalla.

Piikit taivutetaan Rickhard Indolan vanhalla koneella. Yhteen karstapariin tarvitaan 1700–2000 piikkiä, ja piikit pistetään yksitellen käsin nahan läpi. Tämä työvaihe on lähes aina teetetty yksityisillä henkilöillä verstaan ulkopuolella. Aikaisemmin lähikyläen asukkaat hankkivat rei'itetyt nahat ja piikit aina lauantaisin. Tämä kotona tehtävä työ antoi heille mahdollisuuden saada tarpeellisia lisäansioita.

Valmis karstanahka piikkeineen kiinnitetään nahkasuikaleilla ja nauloilla kädensijalla varustettuun kuperaan lautaan. Verstaat teettivät yleensä karstalaudat alihankintatyönä. Ala-

Viimeistelyvaiheessa ylimääräiset nahkasuikaleet poistetaan.

U-muotoiset karstapiikit pistetään käsin nahan läpi. Yhteen karstapariin tarvitaan noin 2000 piikkiä.

Teksti
Ditte Stürmer-Hiltunen
Kuvat
Suomen
Kotiteollisuusmuseo/
Ditte Stürmer-Hiltunen

Yhden miehen karstatehdas

Pienessä idyllisessä verstaassa Kokkolan reunamailla yksi mies valmistaa Suomen karstat. Ennen sotia tästä yhdestä verstaasta lähti maailmalle noin 50 000 karstaparia vuodessa, ja verstaista oli paikkakunnalla useita. Nyt Veljekset Indolan karstatehtaan koko tuotanto on noin 10 000 paria vuodessa. Ero menneisiin aikoihin on huimaava.

vetelistä toimitettiin jo vuosisadan alussa laudat varsineen valmiina Kokkolan verstaalle. Tämä perinne jatkuu vielä tänä päivänä, sillä Alavetelistä Ingmar Brandtin karstalaudat hankkii. Viimeistelyvaiheessa ylimääräinen osa nahkalevyistä poistetaan ja karsta on valmis.

Tuotteet ja myynti

Ingmar Brandt valmistaa tavallisten villakarstojen lisäksi myös hevosharjoja, joissa piikit ovat messinkiä, sekä isoja karstoja, joita ostetaan Ahvenanmaalle, Ruotsiin ja Norjaan.

Vielä vuosisadan vaihteessa lähtivät miehet karstoja täynnä olevien suurien hevostenkuormien kanssa kauppamatkoille ympäri maata. Kertojien mukaan Viipuri ja Pietari olivat kaukaisimmat matkakohdet. Takaisin tullessa

kuormassa oli mm. jauhoja, tupakkaa ja raakoja nahkoja. Vähitellen myymälät ja keskusliikkeet rupesivat tilaamaan karstoja suoraan valmistajilta ja kauppamatkat vähenivät.

Karstojen kysyntä oli 1960-luvulla todellisessa aallonpohjassa, mutta siitä kauppa on vilkastunut koko ajan. Ingmar Brandt myy sekä valmiita karstoja että toimittaa valmiiksi piikitettyjä nahkoja ilman lautoja. Nämä nahat viimeistellään karstoiksi muualla. Ingmar Brandtin ei tarvitse tehdä mitään tuotteittensa markkinoimiseksi, sillä verstaalta ostetaan niin paljon karstoja kuin hän pystyy valmistamaan. Mutta mistä saadaan karstat sitten, kun hän lopettaa niiden valmistuksen? Onko Ingmar Brandtin työlle jatkajaa?

TUOTESUUNNITTELU-
KILPAILUMME
TULOKSET:

- marinointiruukut
- korttitaulut jne.

NYT KAUPPOISSAMME

HANDCRAFT
KOTITEOLLISUUS SUOMI
FINLAND
KESKI-SUOMEN KOTITEOLLISUUSYHDISTYS RY.
PERINNEPUOTI
40100 JYVÄSKYLÄ 10, 941-617322